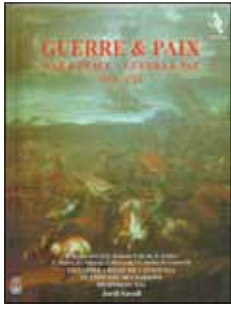

CD KLASSIEK

Oorlog en muziek
Jordi Savall

Honderd jaar oorlog? Ditmaal hebben we het over wapengekletter uit de zeventiende eeuw, hier gepresenteerd door Jordi Savall. Meer precies gaat het over periode van de Dertigjarige Oorlog (1618-1648) tot 1714, het jaar waarin Barcelona valt.

Muzikaal is die grootse onderneming geen hutsepot. Evenmin is het een schools plichtwerk waarin de composities niet meer voor zichzelf kunnen genoten worden, maar als een soort 'film-muziek' een immer doorhollende tijdsband moeten vergezellen. Jordi Savall heeft immers het programma goed uitgekend zodat er voldoende variatie in voorkomt: kleine en grotere bezettingen en vocale stukken wisselen af met militair tromgeroffel en pijpers. We horen ook Joodse, Turkse en christelijke gezangen en die laatste in katholieke zowel als protestantse versie.

Zo mondt dit project dus uit in een nadenken over de tragedie die elke oorlog altijd is, niet enkel voor de individuele mens, maar voor de evolutie van de mensheid in haar geheel. We horen de getuigen van een oorlogs-

cultuur, een 'beschaving' gebaseerd op het meest onbeschaafde dat er is, met name oorlog.

Inspireert deze dubbel-cd tot bittere gedachten? Het hoeft niet per se. Eigenlijk is dit een fantastisch mooie verwezenlijking, zowel grafisch als muzikaal. Beide cd's worden gepresenteerd in een duimdikke, steengoed geïllustreerde band met daarin een ruime inleiding in vijf talen (Frans, Engels, Spaans, Catalaans, Duits en Italiaans). Dat het Nederlands ontbreekt, is enigszins vreemd, want een goed deel van zowel de Spaanse Successieoorlog als van de grensoorlogen van de Zonnekoning speelden zich af in onze gewesten. Jordi Savall is dan ook volbloed Catalaan en hij zat aan het roer. Vandaar.

Muzikaal valt er veel te beleven, daar staan zowel *Le Concert des Nations* en *Hesperion XXI* als *La Capella Reial de Catalunya* borg voor. Tot slot zijn we toch trots op het *Kyrie* dat Heinrich Ignaz Franz van Biber componeerde voor zijn *Missa Bruxellensis*, al zouden wij daar niet voor ten strijde trekken. (JC)

Guerre & Paix. War & Peace. Guerra & Paz. Dans l'Europe du Baroque 1614-1714, door La Capella Reial de Catalunya, Le Concert des Nations & Hesperion XXI onder leiding van Jordi Savall, 2 SACD's in boek, Alia Vox (distributie harmonia mundi), AVSA9908, 30,50 euro.

CD KLASSIEK

Verre geliefde
Beethoven & Co.

Schubert, Schumann en Mahler werden bekend door hun liedcycli, maar weinigen weten dat ook Ludwig van Beethoven een pionier van het genre was. *An die ferne Geliebte* is een *Liederkreis* van zes zangstukken met een centraal thema. Beethoven schreef het werk in 1816, op het hoogtepunt van zijn kunnen. Het thema is pure romantiek, want over een geliefde die zich veraf bevindt. De tekst was van de hand van een toen piepjonge arts, Alois Isidor Jeittele, die vermoedelijk schreef op vraag van de componist zelf. Tien jaar la-

ter dichtte hij ook *Beethovens Begräbnis*.

Kristian Bezuidenhout, een Australisch-Zuid-Afrikaanse pianofortespeler en de Engelse tenor Mark Padmore pakken vijftien stukken van Haydn, Mozart en Beethoven aan, waaronder *An die ferne Geliebte*, dat zonder meer de hoofdschotel van dit album mag worden genoemd.

Bezuidenhout en Padmore pakten enkele jaren geleden al op onnavolgbare wijze *Dichterliebe* van Robert Schumann aan. In zekere zin is deze cd een vervolg. Het album bevat ook een opname van Mozarts cantata voor tenor en piano, *Die ihr die unermesslichen Weltalls Schöpfer ehrt*, geschreven voor de loge. (EDS)

An die ferne Geliebte. Ludwig van Beethoven, Joseph Haydn & Wolfgang Amadeus Mozart, door Mark Padmore (tenor) en Kristiaan Bezuidenhout (piano), harmonia mundi, HMU907611, 22,90 euro.

BOEK ROMAN

Kudde schapen
Jean Giono

Jean Giono (1895-1970) was een van Frankrijks meest toonaangevende schrijvers van de twintigste eeuw. De meeste van zijn romans spelen zich af in de Provence en zijn thema's zijn diep-spiriteel, maar staan los van het christelijke. Giono bewonderde de oude Grieken en huldigde een pantheïsme, de overtuiging dat de natuur goddelijk is. Zijn be-

kendste werk is *Le Hussard sur le toit* (de ruiter op het dak), dat in 1995 werd verfilmd.

Le grand troupeau (de grote kudde) dateert uit 1931, het begin van zijn schrijverscarrière. Giono reflecteert in het boek vanuit zijn herinneringen als frontsoldaat en vervoegde daarmee de grote 'frontauteurs' van zijn generatie zoals Ernst Jünger en Louis-Ferdinand Céline. Giono schildert een krankzinnig geworden wereld waarin de wezenlijke menselijke en sociale waarden omver worden geworpen.

Het boek begint met de kudde schapen die achtergelaten wordt door haar herders. Er is niemand meer om de kudde te hoeden. De herders worden soldaten en sterven in het slijk van het noorden. Ook onder de schapen vallen de eerste doden. De kudde is aan zichzelf overgelaten.

Een tweede lijn vertelt over de plattelandjongens die soldaat werden. Zij worden omgeschoold tot willoze machines,

een troep van vlees en staal. Tegenover de rust van het landelijke leven plaatst Giono de ellende van het front, het oorlogsgedruis en de helse, stinkende loopgraven en bomtrechters.

De voorlaatste scène is de bestorming van de Kemmelberg: „De Engelse infanterie trekt op als een dikke modderstroom, terwijl de vaalblauwe kudde van Franse soldaten over de kam van gras naar de heuvels en de rook vloeit. 'Naar het slachthuis', zegt La Poule.” (EDS)

Jean Giono, *De grote kudde*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2015, 201 blz., 16,90 euro, ISBN 978 90 2349 040 1.

BOEK GELOOF

Jezus zonder upgrade
Ignace Demaerel

Wat heeft de timmermanszoon Jezus ons vandaag nog te vertellen? Over die vraag schreef Ignace Demaerel, protestants godsdienstleraar, een boeiend boek. De originele in-

steek is dat Demaerel Jezus wil tonen zonder van zijn lezers geloof te veronderstellen. De titel *Jezus 2.0* wil niet suggereren dat Jezus vandaag een upgrade nodig zou hebben. Ignace Demaerel: „Het beeld dat de meesten vandaag van hem hebben daarentegen heeft dat zeker wel nodig.” Misschien blijkt Jezus wel heel anders te zijn dan in de Kerk of in de godsdienstlessen geleerd.

De essentie van het boek? De auteur verwoordt het zelf: „De dingen die Jezus is komen doen of zeggen, raken de meest wezenlijke aspecten van ons bestaan. De oplossingen die Hij kwam brengen, gaan niet over uiterlijke of praktische zaken, maar over die gebieden waar een mens in zichzelf vastloopt en 'het niet meer ziet zitten'.”

De benadering is evangelicaals, maar overstijgt het kerkelijke. Niemand heeft immers het recht Jezus voor de eigen kar te spannen. De grote lijnen van het christelijke geloof worden gekoppeld aan de persoon van Jezus, die ook vandaag een appèl doet aan de mens. We zouden vruchten kunnen dragen van zijn appèl als we zijn woorden meer op ons leven zouden toepassen. (EDS)

Ignace Demaerel, *Jezus 2.0. Wat heeft Hij ons vandaag nog te vertellen?*, Davidsfonds, Leuven, 2015, 120 blz., 14,99 euro, ISBN 978 90 5908 648 7.

BOEK ACTUALITEIT

Opkomst van een staat
Patrick Cockburn

Het meest schrikbarende evenement van onze tijd is de plotse verschijning van de beweging Islamitische Staat. Verbazend snel veroverde IS een belangrijk territorium in het Midden-Oosten en blijft dat uitbreiden. De organisatie installeert er een middeleeuws bewind, volgens de strenge normen van de wahabistische islam. Niet-moslims worden verdrukt, erfgoed vernietigd, gijzelaars gekleed.

Als geen ander weet IS de sociale media te gebruiken als een handig propaganda-instrument

om in haast alle landen strijders te recrutereren. Maar waaruit komt die gevreesde beweging voort? Patrick Cockburn, journalist bij de Britse kwaliteitskrant *The Independent*, zet de motieven achter de huiver uiteen. IS blijkt de vrucht van een lang proces in het Midden-Oosten.

Cockburn: „IS is het product van oorlog. IS-aanhangers willen de wereld om hen heen op gewelddadige wijze omvormen. De beweging hanteert een giftig, maar krachtig mengsel van extreem-religieuze overtuigingen en militaire vaardigheden dat het resultaat is van de oorlog in Irak sinds de Amerikaanse invasie in 2003.”

Een van de grote doelen van IS is – en dat komt bij ons zelden in het nieuws – het uitwissen van de erfenis van het Sykes-Picotverdrag uit 1916. Dat tekende de grenzen van de staten in het Midden-Oosten op basis van westerse belangen. De stichting van de staat Israël is een onrechtstreeks gevolg van Sykes-Picot.

Volgens Cockburn is de geboorte van de nieuwe staat, het uitgeroepen kalifaat van IS, de meest ingrijpende verandering in het politieke landschap van het Midden-Oosten sinds de uitvoering

van het Sykes-Picotverdrag. Zowat de helft van Syrië en de helft van Irak zijn vandaag opgeslokt door een andere staatstructuur. Bij het ter perse gaan van dit stuk viel ook de laatste grensovergang tussen Irak en Syrië in handen van IS.

Cockburn toont aan dat dit niet zomaar gebeurde. De jihadistische en extreme soennieten hebben al veel langer aanhang in de gebieden die ze nu veroverden. Ze steunen ook op getrainde soldaten van vroegere legers. En bovenal ze hebben geld.

Het boek gaat ook in op de wahabisering van de gehele islam, wellicht nog de grootste bedreiging voor het Westen. (EDS)

Patrick Cockburn, *De nieuwe heilige oorlog. De opkomst van IS en de soennitische opstand*, Davidsfonds, Leuven, 2015, 165 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 5908 584 8.